

УДК 811.161.2'243'367:378.091.33

СИНТАКСИС У НАВЧАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ: ДО ПРОБЛЕМИ НАПОВНЕННЯ КУРСУ

Наталія Фарина

*Львівський національний університет імені Івана Франка
катедра українського прикладного мовознавства
вул. Університетська, 1, кімн. 233, 79000 Львів, Україна
тел.: 032 239 43 55*

*е-л. пошта: nataliya.faryna@lnu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-4432-9495>*

У статті проаналізовано питання змістового наповнення курсу методики викладання синтаксису української мови як іноземної для студентів-філологів. Курс є важливим елементом освітньої програми підготовки майбутніх викладачів української мови як іноземної. Теоретичною основою дослідження послужили праці вчених-лінгвістів на синтаксичну тематику, проте базовими для цього курсу є змістові мовні компетенції зі синтаксису, які подані в “Стандартизованих вимогах: рівнях володіння українською мовою як іноземною”. У статті також обґрунтовано необхідність розширити та деталізувати деякі теми, зважаючи на цілі навчання студентів та практичні виклики (порядок слів у реченні, стилістичні засоби синтаксису, синтаксична синонімія тощо). Однією з частих причин помилок у синтаксичних структурах вже на початкових етапах є накладання граматичної системи рідної мови або мови-посередника на українську мову. Міжмовні аналогії полегшать навчання й допоможуть уникнути помилок.

Синтаксичні структури – не мета навчання, а ресурси, моделі, якими можна висловити певне значення. Мета навчання – сформувати вміння комунікативно доречно використовувати ці конструкції. На високому рівні доцільно збільшувати та урізноманітнювати репертуар синтаксичних структур, якими іноземець може висловлювати свої думки та емоції, подавати варіантні граматичні форми для вираження однакового змісту.

Пріоритетним у методиці викладання синтаксису української мови як іноземної вважаємо комунікативно-діяльнісний підхід, адже вміння і навички вербалізувати думки формуються у процесі активного використання конструкцій. Продуктивними на різних етапах навчання також є діалогоцентричний і текстоцентричний підходи. У викладанні синтаксису УМІ пропонуємо поєднувати різні рівні аналізу синтаксичних одиниць: формально-граматичний, семантико-синтаксичний, комунікативний. Як засвідчує аналіз, вони не протиставлені, а взаємно доповнюють один одного. Перспективою цього дослідження є розробка системи комунікативних вправ, яка допоможе студентам вдосконалити та збагатити своє мовлення.

Ключові слова: синтаксис, синтаксична одиниця, методика викладання синтаксису, українська мови як іноземна, змістова мовна компетенція.

DOI:

Постановка проблеми. Інтеграція України в європейський освітній простір, а також прийняття закону про обов’язковість іспиту з української мови для отримання громадянства України підсилює потребу підготовки фахівців-викладачів української мови як іноземної. Важливим завданням вчених-мовознавців є забезпечення якісного викладання української мови, щоб сформувати в студентів-іноземців необхідні компетенції, вміння та навички. Викладач має досконало володіти не лише теоретичними знаннями з мовознавства, а й уміти доступно пояснити все студентам-іноземцям, зважаючи на їхні причини вивчення української мови. Невід’ємним елементом змістової мовної компетенції є синтаксис української мови. За словами вченого І. Вихованця, саме “після речення ми залишаємо сферу мови і потрапляємо у сферу мовлення” [1 : 6].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичною базою дослідження послужили праці мовознавців-теоретиків І. Вихованця [1], М. Галлідея [11], М. Пешак [7], К. Шульжука [9], які демонструють різні підходи до аналізу синтаксичного рівня мови. Роботи Л. Дідківської, Г. Швець [2], І. Кухарчук [3], С. Омельчука [5], І. Ющука [10] показують, які є методичні рішення у викладанні синтаксису української як рідної та іноземної. Важливим джерелом також слугують підручники з української мови як іноземної, де знаходимо різні завдання зі синтаксису УМІ [2, 4, 6, 10]. Проте основою переліку тем з методики викладання синтаксису для нашої розвідки є “Стандарт Львівського університету: українська мова як іноземна (рівні загального володіння)” [8], який ґрунтується на Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти.

Виокремлення раніше не з’ясованих частин загальної проблеми. Незважаючи на значну кількість праць, присвячених теорії синтаксису і підходам до викладання синтаксису рідної мови, ретельнішого опрацювання потребує методика викладання синтаксису української мови як іноземної. Проблемним залишається питання наповнення курсу методики викладання синтаксису УМІ. На обсяг матеріалу та спосіб його подачі буде впливати низка чинників: для чого студенти вивчають мову, хто ці студенти – філологи чи не філологи, який їхній рівень володіння мовою, скільки часу є для вивчення та інше.

Формулювання цілей статті. Актуальність дослідження зумовлена практичними потребами – необхідністю створити курс з методики викладання синтаксису української мови як іноземної для студентів – майбутніх викладачів. **Мета дослідження** – запропонувати можливі варіанти змістового наповнення курсу методики викладання синтаксису української мови як іноземної. Для досягнення мети потрібно виконати такі **завдання**: 1) з’ясувати, якими змістовими синтаксичними компетенціями з української мови повинні володіти студенти-іноземці; 2) визначити, які теми потребують більшого висвітлення на курсі з методики у зв’язку з практичними потребами іноземних слухачів; 3) обрати підходи, які можна використовувати для аналізу синтаксичних одиниць на заняттях з української мови як іноземної.

Виклад основного матеріалу. Мета курсу методики викладання синтаксису УМІ – показати студентам той репертуар синтаксичних структур, який вони можуть використовувати в комунікації, а також навчити обирати найбільш вдалі конструкції для кожної ситуації спілкування, щоб звучати природно, як носій мови. Саме тому перед методистами стоїть кілька питань – що вчити? коли вчити? як вчити? Важливим джерелом, яке нам показує ключові відповіді на перші два питання, є “Стандарт Львівського університету: українська мова як іноземна (рівні загального володіння)” [8]. Зрештою, частково знаходимо відповідь на питання коли вчити, адже матеріал згруповано за рівнями володіння. Відповідь на питання як вчити стосується підходів до викладання, а також розробки системи вправ зі синтаксису. Це окрема частина курсу з методики викладання синтаксису УМІ, яка потребує детальнішого аналізу.

Змістове наповнення зі синтаксису УМІ на початковому рівні (A1) складається з двох блоків – простого та складного речення [див. 8 : 17]. Зокрема, йдеться про різні види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні, спонукальні), а також за способом висловлювання (заперечні та стверджувальні). Автори “Стандарту” одразу подають інформацію, для чого можна використати певну конструкцію (наприклад, спонукальне речення для вираження прохання). У блоці складного

речення є інформація про складносурядні речення зі сполучниками *і, але*, а також складнопідрядні з підрядною частиною причини (зі сполучниками *тому що, бо*). Наповнення курсу синтаксису для рівня А1 – база для вищих рівнів, яку буде розширено й поглиблено.

На рівні А2 [див. 8 : 29–30] деталізовані пункти, що стосуються блоку простого речення: додано інформацію про види питальних речень (просте питальне інтонаційне, загальне питальне, загальні питання, питальне з питальним словом), подано більше видів спонукальних речень (для вираження розпорядження, поради, пропозиції). Також з'являється більше інформації про синтаксичні відношення між частинами складносурядного речення (протиставні, єднальні), є нові сполучні засоби (наприклад, *де, куди, звідки, що, через те що*). На рівні А2 також бачимо два нові блоки – пунктуація (кома на межі складного речення та з'єднуванні групи слів у реченні) та стилістичні засоби синтаксису (звертання, еліпс, повтор). Якщо блок про стилістичні засоби синтаксису буде поглиблено на вищих рівнях, то інформація про розділові знаки міститися тільки тут. Уважаємо доречним все ж таки подати більше відомостей на наступних етапах.

Повтор як стилістичний засіб синтаксису, на нашу думку, теж може з'явитися ще раніше у практиці студентів-іноземців (наприклад, в усній формі розмовного стилю). І. Вихованець називає повтор “лексико-граматичним виділенням комунікативного центру речення” [1 : 154]. Доречно одразу коментувати його функцію вже на початковому рівні. Звертання тут показано як засіб стилістики, а вже на вищих рівнях воно буде описане як синтаксична одиниця, яка ускладнює речення.

На рівні В1 йдеться про розширення видів заперечних речень, зокрема подвійне заперечення [див. 8 : 46–48], наприклад: *Я ніколи не була в Україні*. Ця тема актуалізується значно раніше, на нижчих рівнях, крім того, викликає труднощі, зумовлені граматичною системою інших мов, зокрема англійської. Доречно акцентувати на синтаксичних конструкціях, які відрізняються від рідної мови студентів або від мови-посередника, щоб студенти могли уникнути помилок.

На цьому рівні бачимо новий блок – просте ускладнене речення з дієприкметниковими та дієприслівниковими зворотами (відокремленими означеннями та обставинами на рівні синтаксису), однорідними членами та вставними словами. Про однорідні члени фактично йшлося на рівні А2 у розділі “Пунктуація” в межах простого речення, адже ці явища тісно пов'язані.

Інформацію про складне речення суттєво поглиблено та деталізовано – як на рівні арсеналу сполучних засобів, так і на рівні видів підрядних частин, які ці сполучні одиниці приєднують (проте не зовсім зрозумілою є різниця між додатковою та з'ясувальною підрядними частинами). На рівні стилістики актуалізовано інформацію порівняння, а також уперше звернено увагу на офіційну та неофіційну тональність спілкування.

На рівні В2 [див. 8 : 65–67] серед видів ускладнення у простому реченні додано звертання. Зважаючи на те, що кличний відмінок, за допомогою якого звертання найчастіше може бути вираженим, іноземці вивчають вже на рівні А1, вважаємо доречним про цей вид ускладнення говорити вже тоді ж, а на рівні В2 можна деталізувати інформацію про інші способи звертання та його види.

На середньому рівні також новою для студентів є інформація про способи передачі чужого мовлення – пряму і непряму мови. Блок стилістичних засобів син-

таксису доповнений уточненнями та елементами структурування тексту. Текстотворення на цьому рівні починає посідати одне з важливих місць серед інших умінь та навичок.

На високому рівні (C1) автори “Стандарту” пропонують уперше подавати інформацію про безсполучникове речення закритої та відкритої структур, а також є більше нової інформації у блоці стилістики. Крім офіційної та неофіційної тональностей спілкування, уведено терміни-назви стилів: розмовний, офіційно-діловий, науковий, публіцистичний, художній. Студент має вміти створювати тексти певного стилю за планом і використовувати елементи риторики. Також на цьому рівні міститься інформація про риторичні питання [див. 8 : 84–86]. На рівні C2 актуальними є уміння трансформувати текст одного стилю в текст іншого стилю, а також утворювати вторинні тексти. На високому рівні важливим є не лише уміння будувати тексти певного стилю, а й змінювати їх з певною комунікативною метою.

Організувати виклад синтаксичного матеріалу можна по-різному: або за обсягом для кожного рівня, або за логікою – від найменшої одиниці до найбільшої. Другий варіант матеріалу дасть змогу сформувати певну градацію, адже менші одиниці будуть входити у склад більших. Тоді виникає питання, яка ж одиниця в методиці викладання синтаксису є найменшою. Рівень A1 у “Стандарті” починається з простого речення, але логічним вступом, на нашу думку, має бути мінімальна синтаксична одиниця. І. Вихованець подає таке її визначення: “Мінімальна синтаксична одиниця – компонент речення або словосполучення, що виділяється на основі синтаксичного зв’язку (формально-синтаксичний компонент) чи семантико-синтаксичного відношення (семантико-синтаксичний компонент)” [1 : 9]. Наприклад: *Ми були де? – на правому березі. і Ми були де? – на правобережжі.* У двох реченнях нова інформація про місце перебування, але структурно вона відрізняється: словосполучення і мінімальна синтаксична одиниця.

Деякі теми, які згадані у “Стандарті” опосередковано, не чітко, потребують детальнішого висвітлення в курсі методики викладання синтаксису. Йдеться насамперед про порядок слів у реченні; синтаксичну синонімію і функції синтаксичних одиниць; стилістичні особливості синтаксису (усна й писемна форма); труднощі та типові помилки; структурну кореляцію з рідною мовою або мовою-посередником.

Порядок слів у реченні належить до тих засобів мови, якими ми можемо показати нову інформацію. Часто послідовність слів у реченні викликає труднощі студентів, у чиїх мовах вона фіксована. В українській мові порядок також може впливати на смислові акценти або повністю змінювати зміст сказаного: *Ірина має гарних друзів. Ірина має друзів гарних. Гарних друзів має Ірина.* Можливі зміни в послідовності одиниць речення студенти-іноземці бачать уже на початковому етапі: *Як справи, як ти? – Я добре, а ти як?*

Уміння використати різні синтаксичні структури для передачі одного змісту свідчить про високий рівень володіння мовою. Уведення в курс методики викладання синтаксису теми про синтаксичні синоніми продемонструє різноманітність синтаксичних одиниць, які можна використати в різних ситуаціях, і збагатить мовлення іноземців. Наприклад, синонімічними вже на початковому рівні будуть конструкції *Я маю книгу – У мене є книга* або *я люблю читати – мені подобається читати.* Проте такі структури будуть відрізнятися граматичними формами одиниць, які входять до їхнього складу. Також маємо синонімію на рівні простого і складного речень: *Я не*

була в парку через погану погоду / через те, що була погана погода / тому що була погана погода. Він багато тренується для перемоги. – Він багато тренується, щоб перемогти. Коли я прочитала книгу, я пішла гуляти. – Прочитавши книгу, я пішла гуляти. Проте синонімія не завжди послідовна: часто на можливість чи неможливість заміни впливає змістове наповнення структур: *Блузка синього кольору – синя блузка, але звички українців ≠ українські звички*. Про такі зміни треба повідомляти в аудиторії.

На високому рівні можемо також говорити про тексти, які глобально передають однаковий чи схожий зміст, але різними мовними засобами. Ці мовні засоби, стилістичні особливості текстів та синтаксичні конструкції, якими це виражено, з погляду функцій теж синонімі. На організацію тексту буде впливати і те, як його первинно створено (усно чи письмово) і для чого (наприклад, лише під час спілкування усно, лише для прочитання чи для виголошення написаного). Тексти формують ресурсами мови, М. Галлідей [11 : 4] використовує термін ‘meaning-making resources’ – ресурси, що формують сенс. У курсі методики викладання синтаксису викладач показує, які базові ресурси-структури треба представити іноземцям, як ці ресурси можна використовувати, як їх можуть використовувати мовці – носії української мови, а також як ці різні варіанти використання будуть впливати на зміст сказаного. Звісно, на розуміння почутого чи прочитаного будуть впливати й інші інтралінгвальні та екстралінгвальні чинники.

Іноземні студенти постійно зіставляють граматичну структуру рідної та іноземної мов, цей процес відбувається автоматично, неконтрольовано, це своєрідний пошук бази, на яку можна опиратися, вивчаючи іноземну мову. База може допомогти викладачеві знайти аналогії і полегшити навчання тих, хто прагне оволодіти мовою. Такі аналогії особливо корисні особливо на початковому етапі. Зрештою, причиною структурних помилок часто теж є рідна мова чи мова-посередник: *Це буде дощ завтра / It will be rain tomorrow*.

Про труднощі та типові помилки можна говорити в контексті певних тем. Складним, наприклад, буде подвійне заперечення (*Він нічого не купив / Він купив нічого*), помилки може спричинити також кардинальна відмінність конструкцій: *Мене звати Наталія. – My name is Nataliia* (на рівні А1 студенти зіставляють порядок та кількість слів у двох реченнях, намагаються перекласти дослівно); вибір граматичних форм синтаксем чи накладання варіантів: *Ми починаємо навчатися / навчання. Викладач готує лекцію студентам / Викладач готує лекцію для студентів / Викладач готує лекцію для студентам*.

Ще одним доказом важливості синтаксем є неповні речення з однослівних реплік, які часто є частиною діалогів (усної форми спілкування), наприклад:

- Будеш?

- Ні.

- А може?

- Давай.

- Цукор?

- Без.

- Лимон?

- Шматочок (діалог-пропозиція випити чаю, розмовний стиль).

Зважаючи на обсяг стилістично-синтаксичного матеріалу у “Стандарті”, а та-

кож на те, як відрізняються синтаксичні структури в діалогах, текстах різних стилів, вважаємо доречним присвятити цій інформації окреме заняття в курсі методики викладання синтаксису УМІ. Потрібно також коментувати стильові відмінності синтаксичних одиниць залежно від ситуації використання на різних рівнях, починаючи вже від початкового. Наприклад, у підручнику з УМІ “Крок 2” [6] для рівнів В1–В2 бачимо, як автор пояснює варіанти, які може використовувати іноземець, відповідаючи на питання початкового рівня *Як тебе звати?*:

“Повні відповіді у розмові звучать неприродно. Краще використовувати короткі форми:

- *Як тебе звати?*
- *Мене звати Ден.*
- *Я Ден.*
- *Ден” [6 : 9].*

Автор при цьому не використовує термінів, а просто дає інформацію про те, яку з форм доречно використати залежно від ситуації спілкування.

Пояснюючи синтаксичний матеріал, викладач постійно балансує на кількох рівнях аналізу речення: формально-граматичному, семантико-синтаксичному, комунікативному. Повністю перейти на якийсь один не можна, адже таким чином втрачаєш важливу інформацію на іншому. Отже, структурні моделі (форму і зміст) має доповнювати опис функцій, які вони виконують. Це дозволить іноземним студентам зрозуміти, що краще використовувати в певній комунікативній ситуації. Наприклад, М. Пешак пише, що “складнопідрядні речення з підрядними з’ясувальними частинами відрізняються від решти тим, що здатні найекономніше і найвиразніше позначити стан людини, її переживання, розумову, а отже, й мовленнєву діяльність”, що ці синтаксичні одиниці “вживаються переважно при описах людських стосунків, при характеристиці відношень між людьми, ставлення людини до природи, до праці і т. д.” [7 : 125]. Такі коментарі щодо вживання важливі як для методистів, так і для іноземців.

Підходи до викладання синтаксису теж можуть різнитися залежно від того, яку одиницю ставити в центр. Продуктивним на початковому етапі навчання вважаємо діалогоцентричний підхід, адже студенти вчать будувати розмову на різні теми, моделі діалогів показують, як це робити і чого можна очікувати від співрозмовника. Зважаючи на змістові синтаксичні компетенції, пропонуємо до середньому та високому рівнях застосовувати текстоцентричний підхід. Він дасть змогу сформува-ти вміння і навички будувати складні синтаксичні конструкції, продукувати зв’язні тексти різних стилів. Проте ключовим, базовим на всіх рівнях вважаємо комунікативно-діяльнісний підхід до вивчення синтаксису. І. Кухарчук, яка присвятила своє дисертаційне дослідження цій темі, розглядає його як “цілеспрямовану, суб’єктно-суб’єктну організацію навчального процесу, основою якого є комунікативна діяльність студентів, що спрямована на вивчення синтаксичної будови мови в динамічному аспекті мовотворення, дослідження мовних одиниць в умовах конкретного мовленнєвого акту, встановлення відмінностей у функціонуванні синтаксичних засобів у різних ситуаціях спілкування” [3 : 3]. Цей підхід дасть змогу викладачеві охопити різні комунікативні наміри мовців, а також ставити по чергово різні комунікативні одиниці в центр навчального процесу залежно від потреб і цілей студентів.

Висновки. Отже, синтаксичні структури – не мета навчання, а ресурси, моделі, якими можна висловити певні думки та емоції. Завдання викладача – надати

ці матеріали студентам. Методика викладання синтаксису УМІ поєднує в собі різні рівні аналізу: формально-граматичний, семантико-синтаксичний, комунікативний. Базовим є обсяг синтаксичного навчального матеріалу, який поданий у “Стандарті”, проте його можна розширити та деталізувати залежно від потреб аудиторії. Продуктивними на різних етапах навчання вважаємо діалогоцентричний і текстоцентричний підходи до викладання синтаксичного матеріалу, але ключовим – комунікативно-діяльнісний підхід, який допоможе сформувати в студентів головне вміння – вибирати моделі для досягнення успіху в комунікації. Розробка системи вправ для формування змістової синтаксичної компетенції іноземців є перспективою дослідження.

Список використаної літератури

1. Вихованець І. Граматика української мови. Синтаксис: підручник. Київ : Либідь, 1993. 368 с.
2. Дідківська Л., Швець Г. Сучасна українська мова. Синтаксис (у двох частинах): навчальний посібник для студентів-іноземців. Ч. 1. Київ : Фенікс, 2014. 181 с.
3. Кухарчук І. О. Комунікативно-діяльнісний підхід до вивчення синтаксису у мовній освіті вчителів української мови та літератури : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2006. 20 с.
4. Мазурик Д. Українська мова для іноземців. Крок за кроком [Підручник]. Харків: Фоліо, 2017. 288 с.
5. Омельчук С. Формування мовленнєво-комунікативних умінь у процесі вивчення синтаксису: Лінгводидактичні аспекти. *Дивослово*. 2006. № 9. С. 2–5.
6. Палінська О. Крок-2 (рівень В1). Українська мова як іноземна: книга для студента. Львів: Дон Боско, 2014. 160 с.
7. Пещак М. Комунікативний синтаксис. Київ : Довіра, 2000, 150 с.
8. Стандарт Львівського університету: українська мова як іноземна (рівні загального володіння). Львів, 2018. 107 с.
9. Шульжук К. Синтаксис української мови: підручник. Київ : Видавничий дім “Академія”, 2004. 408 с.
10. Ющук І. Українська мова для іноземців: довідник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2021, 168 с.
11. Halliday's Introduction to Functional Grammar. / M. A.K. Halliday, Christian M. I. M Matthiessen. London : Taylor & Francis Group, 2013 4th ed. 808 p.

References

1. Vykhovanets I. Hramatyka ukrainskoi movy. Syntaksys: pidruchnyk. Kyiv: Lybid, 1993. 368 s.
2. Didkivska L., Shvets H. Suchasna ukrainska mova. Syntaksys (u dvokh chastynakh): navchalnyi posibnyk dlia studentiv-inozemtsiv. Ch. 1. Kyiv : Feniks, 2014. 181 s.
3. Kukharchuk I. O. Komunikatyvno-diiialnisnyi pidkhid do vyvchennia syntaksysu u movnii osviti vchyteliv ukrainskoi movy ta literatury : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kandyd. ped. nauk : 13.00.02. Kyiv, 2006. 20 s.
4. Mazuryk D. Ukrainska mova dlia inozemtsiv. Krok za krokom [Pidruchnyk]. Kharkiv: Folio, 2017. 288 s.
5. Omelchuk S. Formuvannia movlennievo-komunikatyvnykh umin u protsesi vyvchennia syntaksysu: Lihvodydaktychni aspekty. *Dyvoslovo*. 2006. № 9. S. 2–5.
6. Palinska O. Krok-2 (riven V1). Ukrainska mova yak inozemna: knyha dlia studenta. Lviv: Don Bosko, 2014. 160 s.

7. Peshchak M. *Komunikatyvnyi syntaksys*. Kyiv : Dovira, 2000, 150 s.
8. Standart Lvivskoho universytetu: ukrainska mova yak inozemna (rivni zahalnoho volodinnia). Lviv, 2018. 107 s.
9. Shulzhuk K. *Syntaksys ukrainskoi movy: pidruchnyk*. Kyiv: Vydavnychiy dim “Akademiiia”, 2004. 408 s.
10. Iushchuk I. *Ukrainska mova dlia inozemtsiv: dovidnyk*. Ternopil : Navchalna knyha – Bohdan, 2021, 168 s.
11. Hallidays Introduction to Functional Grammar. / M. A.K. Halliday, Christian M. I. M Matthiessen. London : Taylor & Francis Group, 2013 4th ed. 808 p.

SYNTAX IN TEACHING THE UKRAINIAN LANGUAGE AS A FOREIGN LANGUAGE: TOWARDS THE PROBLEM OF WRITING THE COURSE CONTENT

Nataliia Faryna

*Lviv Ivan Franko National University
Department of Applied Linguistics
1 University St., room 233, 79000 Lviv, Ukraine
phone: 032 239 43 55
e-mail: nataliya.faryna@lnu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-4432-9495>*

The article analyzes the problem of writing the content for the course on the methodology of teaching the syntax of the Ukrainian language as a foreign language for philology students. The course is an essential element in the respective educational program for training future teachers of Ukrainian as a foreign language. The theoretical framework of the research is based on linguists' works dedicated to syntactic topics. However, the basic language competencies in syntax, which are presented in «Standardized requirements: levels of proficiency in Ukrainian as a foreign language», are core for this course. The article also substantiates the need to expand on and detail some topics, taking into account the goals of student learning and practical challenges (word order in a sentence, stylistic means of syntax, syntactic synonymy, etc.). One of the frequent causes of errors in syntactic structures, already at the initial stages, is the imposition of the grammatical system of the native language, or the intermediary language, on the Ukrainian language. Cross-language analogies will facilitate learning and help avoid mistakes.

Syntactic structures are not viewed as learning objectives, but rather serve as resources and models that can be used to express a certain meaning. The training aims to develop the ability to use these communicative constructions. At a high level, it is recommended to intensify and diversify the repertoire of syntactic structures with which a foreigner can express their thoughts and emotions, to provide alternative grammatical forms to express the same meaning.

The communicative and functional syntax is considered a priority in the methodology of teaching the syntax of the Ukrainian language as a foreign language, since the ability and skills to verbalize thoughts are formed in the process of active use of constructions. Dialogue-centric and text-centric approaches are also efficient at various stages of learning. In teaching the syntax of the UFL (Ukrainian as a foreign language), we suggest combining different levels of analysis of syntactic units: formal-and-grammatical, semantic-and-syntactic, as well as communicative. As the analysis demonstrates, they are not opposed, but mutually complement each other. The perspective of this study is the development of a system of communicative exercises that will help students improve and enrich their speech.

Key words: syntax, syntactic unit, method of teaching syntax, Ukrainian language as a foreign language, content language competence.

*Стаття надійшла до редакції 27.04.2023
доопрацьована 04.05.2023
прийнята до друку 06.05.2023*